

Nationalmuseets samlinger 2014

Samlingsrapport 2014 - Opsummering og anbefalinger	4
1. Nationalmuseets samlinger - rapport 2014	5
1.1. Samlingernes omfang	5
1.2. Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger	6
1.3. Samlingsmanual	7
2. Indsamling	7
2.1. Nationalmuseets indsamlingspolitik	7
2.2. Enhedernes indsamlingspraksis	7
2.3. Aktiviteter i 2014	7
3. Genstandsregistrering	8
3.1 Aktiviteter i 2014	9
4. Konservering	11
4.1 Status	11
4.2 Aktiviteter i 2014	11
4.3 Præventiv konservering	11
5. Magasinering	12
5.1 Status	12
5.2 Magasinudbygningsplan for Nationalmuseet	13
5.3 Særlige aktiviteter i 2014	13
6. Udlån	13
6.1. Status og aktiviteter i 2014	14
6.2 Nationalmuseets uddeponeringsprojekt	14

7. Samlingsrevision og egenrevision	15
7.1 Status og aktiviteter i 2014	15
8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk	16
9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger	16
9.1 Status og aktiviteter i 2014	17
10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet	17
10.1 Status og aktiviteter i 2014	18

Samlingsrapport 2014 - Opsummering og anbefalinger

Sammenfatningen opsummerer de centrale nøgletal for Nationalmuseets samlingsforvaltning. I rapporten er også skitseret de centrale og strategisk vigtige behov ift. Nationalmuseets samlingsvaretagelse, der er identificeret. Behovene hænger sammen med museets generelle standarder for samlingshåndtering, museets rammeaftale, herunder strategi og målsætningerne om hovedmuseumsfunktion, dels med Nationalmuseets Magasinprojekt og dels med overgangen til nyt registreringssystem, SARA i årene 2015-2017.

Indsamling og registrering:

Der er i 2014 registreret **58.065** genstande i museets samlinger mod 12.363 i 2013. Heraf er en mindre del uregistrerede genstande, mens en større del har været digitale registreringer fra ældre, analogt materiale. Samlet er der pr. 31. december 2014 **1.105.247** registreringsposter i museets digitale og analoge registre. Det store antal indtastninger skyldes særligt en registreringsindsats på møntsamlingen, som har digitaliseret omkring 48.000 genstande fra ældre, håndskrevne protokoller.

Enhederne har i 2014 hjemtaget **6.777** genstande mod 13.380 i 2013, og der er indkommet **7.176** genstande til danefævvurdering mod 5.556 i 2013. Nationalmuseet har i 2014 iværksat en ny statistikmetode for danefæsagsbehandling og afsat flere årsværk til sagsbehandling og konservering i F&F og B&N. Effekten af sekretariatets arbejde og de ekstra årsværk er begyndt at slå igennem på sagsbehandlingen, men museet har fortsat et efterslæb, også på grund af en voksende mængde danefæindleveringer, på sagsbehandling og vurdering af indkommet danefæ, samt på konservering. I 2015 er der af samme grund afsat væsentligt flere timer til konserveringen af danefæ end i 2014. Se afsnit 10.

Nationalmuseet har fortsat et efterslæb på registreringsområdet. I 2014 blev der i samarbejde med enhederne fastlagt lokale ordninger for en ny opgørelse af efterslæbets størrelse og lavet aftaler om årlig afrapportering. Se afsnit 3. På grund af presserende opgaver omkring implementeringen af det fælles registreringssystem SARA, vil nedbringelsen af registreringsefterslæbet blive prioriteret efter dette i de samlingshavende enheder de kommende år.

Indfusioneringen af Tøjhusmuseets og Orlogsmuseets samlinger og magasinfaciliteter i Nationalmuseet har været en stor opgave i 2014 for alle involverede medarbejdere. Med disse samlinger øgedes Nationalmuseets samlingsstotal med omkring 90.000 registrerede genstandsnumre og et ukendt tusindtal uregistrerede. Ved en ekstern samlingsrevision i 2014 blev der identificeret en række opmærksomhedspunkter, som over de næste år adresseres i en række projekter. Se afsnit 3 (Genstandsregistrering), 5 (Magasinering) og 7 (Samplingsrevision & Egenrevision).

Ibrugtagning af to hangarer i Værløse har gjort det muligt at opsigte flere fjernmagasiner for at finansiere en forbedret magasinløsning. Der er behov for at fastholde magasinflytteprojekterne med tilhørende samlingsgennemgang og registrering/deaccession for at kunne håndtere samlingerne mere kompakt og under bedre bevaringsforhold. Kulturministeriet har i 2015 givet tilsagn om op til 4 mio. kr. til flytteprojekter, forbedring af magasinforhold og klargøring af samlinger, mens planlægning og byggeri af nyt og akut manglende hovedmagasin står på.

Nationalmuseet indsamlingspolitik og indsamlingskriterier trænger til en revision efter indfusioneringen af Tøjhusmuseets og Orlogsmuseets samlinger og forskningsområder. Der er behov for at revidere museets indsamlingspolitik, så den officielle beskrivelse i Samlingsmanualen følger praksis, og der er behov for at udvikle større synlighed og frekvens i udviklingen og den løbende revidering.

ring af Nationalmuseets indsamlingspraksis og –politik, koordineret i forhold til øvrige kulturhistoriske museers indsamlingsområder.

Bevaring:

B&N har i 2014 brugt **21.923** arbejdstimer på museets faste samlinger, **4.567** timer på udlån, **6.928** timer på særudstillinger og **3.218** timer på Danefæ. Indsatsen på danefæområdet opnormeres i 2015 med en samlet tildeling af 4.000 konserveringstimer.

Der er blevet konserveret **1.280** danefægenstande i 2014 mod 651 i 2013. Opnormeringen i 2015 skal imødekomme en høj løbende indkomst af danefæ og en hurtigere og mere effektiv sagsbehandling.

1. Nationalmuseets samlinger - rapport 2014

Alle bilag til denne rapport skal findes i museets journal. Sagsnr. 2014-015348

1.1. Samlingernes omfang

Begrebet "Nationalmuseets samling" er først og fremmest defineret ud fra genstandssamlingen som er selve museets rygrad. Museets beholdning af bøger, arkivalier, fotos, tegninger, billeder af enhver art m.m. er væsentlige for at understøtte genstandssamlingens formål: at være udgangspunkt og dokumentation for erkendelsen af den menneskelige kulturhistorie. Omfang og tilstand på arkiver og biblioteker opgøres ikke i nærværende rapport, som alene beskæftiger sig med museets genstandssamling.

Når samlingens omfang skal angives, skal det påpege at et genstandsnummer langt fra altid er lig en genstand. Det vil sige, at antallet af registreringsposter i GenReg (museets elektroniske registreringsdatabase) eller i museets analoge registre ikke direkte afspejler antallet af genstande, men et antal inventarnumre, hver med forskelligt antal genstande fra en til flere tusinde.

For eksempel rummer Den kgl. Mønt og Medaillesamling godt 800.000 enkeltstykker, fordelt på væsentligt færre inventarnumre. Museets samlede genstandsmængde (hvor man ved én genstand forstår for eksempel én flinteflække) består således af et ukendt antal genstande, men det skønnes at være flere millioner.

1.2. Organisering af arbejdet med Nationalmuseets samlinger

Det systematiske arbejde med indsamling, registrering, konservering og magasinering af Nationalmuseets samling foregår i samspil mellem en række faglige afdelinger og enheder på museet. Indsamling og registrering af genstande forestås af enheder med samlingsansvar under Forsknings- og Formidlingsafdelingen, der foruden indsamling også forsker i og deltager i formidlingen af viden om genstande og samlinger fra bestemte historiske perioder og geografiske regioner. Organiseringen er som følger:

Genstandshavende samling	Overordnet enhed
Antiksamlingen	Danmarks og Middelhavslandenenes Oldtid (DMO)
Danmarks Oldtid	Danmarks og Middelhavslandenenes Oldtid (DMO)

Danmarks Middelalder og Renæssance	Middelalder, Renæssance og Numismatik (MRN)
Den Kongelige Mønt- og Medaljesamling	Middelalder, Renæssance og Numismatik (MRN)
Danmarks Nyere Tid	Nyere Tid og Verdenskulturer (NTVK)
Etnografisk Samling	Nyere Tid og Verdenskulturer (NTVK)
Musikmuseet	Nyere Tid og Verdenskulturer (NTVK)
Tøjhusmuseet, herunder Orlogsmuseets samling	Krig og Besættelse (K&B)
Frihedsmuseet	Krig og Besættelse (K&B)
Frøslevlejren	Krig og Besættelse (K&B)
Frilandsmuseet, Kommandørgården og de historiske fartøjer	Landbokultur og Søfart (L&S)

Dertil kommer to tværgående enheder i F&F:

Formidlingsenheden med ansvar for de centrale opgaver omkring udstillingsvirksomhed, aktiviteter og undervisningstilbud, markedsføring samt hjemmeside og sociale medier.

Sekretariatet, som varetager koordinerende og administrative opgaver på tværs af F&F, herunder Arbejdsplan, Det Digitale Nationalmuseum, samlingskoordination, implementering af SARA og uddeponeringskontroller.

Statens Forsvarshistoriske Museum (tidl. Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet) blev pr. 1. januar 2014 indfusioneret i Nationalmuseet, og de to samlinger danner sammen med Frihedsmuseet og Frøslevlejren enheden Krig og Besættelse.

Vikingeborgen Trelleborg blev pr. 1. januar 2014 indfusioneret i Nationalmuseet.

I Drifts- og Administrationsafdelingen ligger ansvaret for samlingernes sikring og vedligeholdelse af de baser og IT-applikationer, der anvendes til genstandsregistrering og dokumentation af samlingerne.

Afdelingen Bevaring og Naturvidenskab har ansvaret for den konserveringsfaglige behandling af museets samlinger, oftest håndteret gennem de to enheder Magasinering & Kulturhistorisk Konservering og Bygning & Inventar.

Enheden Magasinering og Kulturhistorisk Konservering forestår ligeledes administration og drift af museets magasiner, herunder skadedyrskontrol, mens udlånsadministrationen ligger placeret i Bevaring & Naturvidenskabs sekretariat.

Enheden Miljøarkæologi og Materialeforskning forestår forskningsarbejderne på Bevaring og Naturvidenskab, herunder også rådgivning, metodeudvikling og monitoring på klimaområdet for udstillinger og magasiner. Enheden NNU, Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelse er flyttet til Bevaring & Naturvidenskab pr. 1. januar 2014.

1.3 Samlingsmanual

Museets Samlingsmanual beskriver museets procedurer og arbejdsgange for samlingsrelaterede arbejdsopgaver. Samlingsmanualen ligger på museets intranet og dens kapitler revideres løbende. Ligeledes lægges en række mindre papirer og kvikguides til museets samlingsvaretagelse på intranettet. F&F-Sekretariatet har ansvaret for disses revision og udgivelse.

2. Indsamling

2.1. Nationalmuseets indsamlingspolitik

Nationalmuseet søger at koordinere sin indsamling efter gængs praksis med landets øvrige kulturhistoriske museer. Koordineringen foregår oftest kollega til kollega. Nationalmuseet undlader at indsamle systematisk på områder, hvor det vides, at specialmuseer er aktive (f.eks. M/S Museet for Søfart, Jagt- og Skovbrugsmuseet, Dansk Landbrugsmuseum m.fl.) ligesom der gennem samarbejdsfora jævnligt er kontakt med de øvrige kulturhistoriske museer omkring indsamling på en række områder. Indsamling på tværs af museet koordineres mellem medarbejdere fra de enkelte enheder, når enhedernes arbejdsområder overlapper.

2.2. Enhedernes indsamlingspraksis

Enhederne under Forsknings- og Formidlingsafdelingen reviderede i 2005 deres individuelle indsamlingspolitik og -praksis. Beskrevet i kapitel 1.a. i museets Samlingsmanual tilgængelig på museets intranet.

2.3. Aktiviteter i 2014

2.3.1. Indsamling i 2014.

Museet skelner mellem danefæ og andre genstandshjemtagelser, fordi bestemmelse og indlemelse af danefæ som myndighedsopgave har sin egen administrative sagsgang uafhængigt af den øvrige museale indsamling. Sagsantallet i skemaet herunder dækker derfor kun over almindelige indsamlingssager, ikke danefæsager. Se afsnit 10 for et overblik over danefæsagsbehandlingen på Nationalmuseet i 2014.

Enhed	Antal sager	Antal genstande	Antal danefæ
Oldtid	1	Ukendt antal	803
Middelalder og Renæssance	10	123	692
Den kgl. Mønt og Medaillesamling	11	21	3817
Nyere Tid	36	370	-
Frilandsmuseet	21	106	-
Frihedsmuseet	54	80	-
Etnografisk Samling	17	110	-
Antiksamlingen	0	0	-
Musikmuseet	1	1	-
Tøjhusmuseet	61	760	-
I alt	190	1.465	5.312
Årets indsamling, inkl. danefæ			6.777

Tallene omfatter både registrerede og uregistrerede sager/genstande.

Det samlede tal for hjemtagne genstande er de facto højere, fordi antallet af enkeltgenstande fra Oldtidens ene udgravningssag, Vasegård, endnu ikke er endeligt opgjort.

Hjemtagelser sammenlignet med tidligere år:

Årgang	Danefæ	Genstande	I alt	Danefæ i % af samlet mængde
2014	5.312	1.465	6.777	78,3 %
2013	4.367	9.013	13.380	32,6 %
2012	3.533	6.492	10.525	33,5 %

I 2014 har udgravninger og hjemtagelse af genstande fyldt mindre sammenlignet med tidligere år, samtidig med at mængden af fund til danefæbestemmelse er stigende. Derfor er andelen af danefæ bemærkelsesværdig høj.

3. Genstandsregistrering

Museet indgår i et samarbejde om udarbejdelsen af et fælles nationalt registreringssystem, SARA. Udviklingen af SARA er forankret i Kulturstyrelsen. I løbet af 2014 deltog flere af museets medarbejdere i faglige workshops og møder omkring systemets tilretning og implementering.

I 2014 er der i de enkelte enheder udført forskellige større og mindre korrekturprojekter i eksisterende registreringsdata, ligesom enkelte enheder har prioriteret at digitalisere analoge registreringsdata gennem håndindtastning i baserne. Korrekturprojekter og konsolidering af eksisterende registreringsdata er en nødvendig forberedelse til overgangen til SARA, og indsatsen videreføres i 2015.

Museet har på baggrund af en Rigsrevisionsrapport valgt selv at udvikle et placerings-, håndterings- og konserveringssystem, PladsKons. Systemet skal håndtere konserveringssager, placeringer og interne arbejdsgange omkring egenkontrol, udstillingsprojekter, interne transporter, studiebesøg mv. Datakorrektur og udfasning af ældre pladsbaser og håndteringsbaser drevet af udviklingen af PladsKons er en nødvendig del af migreringen til SARA.

Status for Tøjhusmuseets indfusede samling lægges til Nationalmuseets samlede årsopgørelse for registreringen. Tøjhusmuseet har gennem tiden anvendt forskellige typer analoge registranter og delvist digitale registranter. Den nu anvendte registrant (IND-registranten) opgør hjemtagelser og registrering på sagsniveau, hvorfor der kun kan gives et skøn på det antal enkeltgenstande, registranten dækker over. Det vurderes, på baggrund af et skønnet gennemsnit, at IND-registrantens nuværende godt 1.200 numre dækker over ca. 24.000 genstande. Sammenholdt med Orlogsmuseets opgørelse på 23.600 genstandsnumre fra registranten 1958-2005 og de 41.358 anvendte genstandsnumre (som kan dække over flere enkeltgenstande) for Tøjhusmuseets ældre analoge registranter, ansættes omfanget af Tøjhusmuseets registrerede samling til **88.958** pr. 1. januar 2015, og tallet vil herefter blive anvendt som det starttal, som ny aktivitet opgøres ud fra.

3.1. Aktiviteter i 2014

3.1.1 Genstandsregistrering på Nationalmuseet

Samlet genstandsregistrering	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	Musik	Tøjhus	I alt
Status primo 2014	200.389	82.639	121.007	343.609	12.968	48.955	105.310	39.174	4.933	-----	958.984
Aktivitet 2014	1.292	2.300	52.144	540	83	22	901	0	23	760	58.065

Status ultimo 2014	201.681	84.939	173.151	344.149	13.051	48.977	106.211	39.174	4.956	88.958	1.105.247
--------------------	----------------	---------------	----------------	----------------	---------------	---------------	----------------	---------------	--------------	---------------	------------------

Samlet manuel genstandsregistrering	Mønt	Nyere Tid	Tøjhuset	ES	I alt
Status primo 2014	25.212	17.000	-----	-----	42.212
Aktivitet 2014	3.818	0	760	500	4.578
Status ultimo 2014	29.030	17.000	88.958	500	135.488

Samlet elektronisk genstandsregistrering	Oldtid	Middelalder	Mønt	Nyere Tid	Frihed	Friland	ES	Antik	Musik	I alt
Status primo 2014	200.389	82.639	95.795	326.609	12.968	48.955	105.310	39.174	4.933	916.772
Aktivitet 2014	1.292	2.300	48.326	540	83	22	401	0	23	52.977
Status ultimo 2014	201.681	84.939	144.121	327.149	13.051	48.977	105.711	39.174	4.956	969.759

Bemærkninger

Møntsamlingen havde et højt aktivitetsniveau på den digitale registrering på grund af masseregistrering til hhv. uddeponeringsprojektet og et større fotoprojekt, hvor minimum 10.000 mønter skal fotograferes og tilgængeliggøres. De digitale møntregistreringer dækker alle over registrering af ældre og eksisterende analoge registreringer. Nye hjemtagelser og danefæ registreredes i analoge protokoller. Fra 2015 forventes det, at Møntsamlingen overgår til digital registrering, også af danefæ og nye hjemtagelser.

De 17.000 analoge registreringer for Nyere Tid dækker over registranten på Lille Mølle, Christianshavn.

Tøjhusets registreringer betragtes som analoge indtil overgang til SARA.

3.1.2 Nedbringelsen af det elektroniske registreringsefterslæb

Museet har arbejdet fokuseret og intensivt med efterslæbet fra 2003 og fremefter på baggrund af en efterslæbsopgørelse foretaget i 2003, revideret i 2008. Der er gennem perioden 2003-2013 målt på registreringen af de konkrete sager/genstande, som stod på listerne fra 2003 og 2008. Samtidig er der dog gennem årene, trods registreringsarbejdet, kommet nye efterslæb til. Derfor giver 2008-tallene ikke et fuldt billede af registreringsefterslæbets størrelse.

Tabel over enhedernes indhentning af registreringsefterslæb 2008-2013

Samling	Art	Restefterslæb primo 2008	Registreret 2008	Registreret i 2009	Registreret i 2010	Registreret i 2011	Registreret i 2012	Registreret i 2013	Rest
Danmarks Oldtid	Sager	228	0	7	51	2	34	7	127
KMMS	Sager	400	88	78	78	78	58	15	55
I alt sager	Sager	628	88	85	129	80	92	22	182
DNT	Genstande	12.232	2.620	796	1292	1666	880	381	4.597
Etnogra-	Genstande	3.453	50	250	385	1470	1.077		66

fisk samling								155	
I alt genstande	Genstande	15.685	2.670	1.046	1.677	3.136	1.957	536	4.663

I 2014 blev registreringsefterslæbet derfor opgjort på ny. Efterslæbet opgjordes for alle enheder på sagsniveau for at gøre en opgørelse praktisk mulig. Efterslæbet vil fremover årligt blive opgjort på sagsniveau fremfor på genstandsniveau. Den årlige sammentælling dækker alle sager ældre end et år, som afventer registrering. En sag bliver betragtet som efterslæb, hvis den har ligget uregistreret i mere end et år på Nationalmuseet.

En sag kan dække over alt fra en til flere tusind enkeltgenstande, og derfor vil tidsforbruget til registrering på den enkelte sag variere betragteligt. Man registrerer ikke altid alt fra sagen ind i Nationalmuseets samling, men kan efter faglig overvejelse trimme genstandsmængden undervejs alt efter sagens og hjemtagelsens karakter.

Ny status ultimo 2014, Samlinger med registreringsefterslæb

Samling	Registreret i 2014			Rest
Danmarks Oldtid	32			126
Middelalder og Renæssance	-			33
Møntsamlingen (inkl. ældre danefæsager til og med 2008)	-			223
Danmarks Nyere Tid	-			543
Etnografisk Samling	2			6
Frilandsmuseet	-			5
Frihedsmuseet	-			3
Tøjhusmuseet	Ingen opgørelse			Ingen opgørelse
I alt (eks. Tøjhusmuseet)				939

Møntsamlingens registreringsefterslæb indeholder en større mængde (omkring 200) ældre danefæsager, som alene er administrativt behandlede i forhold til udbetaling af godtgørelse til findere. Materialet er ikke bestemt, beskrevet eller registreret i museets protokoller. Sagsmængden betragtes som et registreringsefterslæb snarere end et administrativt efterslæb, og opgøres derfor her fremfor i opgørelsen for løbende danefæsager.

Tøjhusmuseet har et større registreringsefterslæb. Det dækker dels over tidligere hjemtagelser, der afventer registrering og genstande, der muligvis skal registreres ind i samlingen fra beholdning/brugssamling samt genstande analogt registreret i protokoller/på arkivkort, som skal overføres til digital registrering. Gennem året har der været en løbende registrering af analoge data fra håndkort til excelformat, og denne indsats videreføres.

Tøjhusmuseet skal over en længere årrække lave en dækkende samlingsrevision gennem en række beskrevne projekter. Disse delprojekter vil tilsammen adressere samlingens efterslæbsproblemer, med henblik på at få dem elimineret. Der kan ikke på nuværende tidspunkt gives et tal for det tota-

le efterslæb på samlingen, ligesom det forventes at processen omkring efterslæbet kan strække sig i op til 10 år. Planen for gennemgang af Tøjhusmuseets samling er journaliseret under 2014-015348.

Der blev indført en ny statistik på danefæområdet, som følger sagsbehandlingens efterslæb. Derfor opgøres efterslæbet i danefæbehandlingen separat. Se tallene for danefæarbejdet i afsnit 10.

Musikmuseet og Antiksamlingen har intet registreringsefterslæb.

4. Konservering

4.1. Status

I 2014 var der, som i de foregående år, fokus på den præventive konservering ved en række større og mindre nedpakkings- og flytteprojekter, hvor museet flytter fra mindre og uegnede magasinfaciliteter til større, samlede lokaliteter. Arbejdet med konservering af museets genstande fortsatte gennem året, og konserveringsindsatsen fordeler sig både på konkret konserveringsarbejde, forebyggende klimaarbejde, magasineringsarbejde og forskning/analyse. Desuden har arbejdet med større og mindre udstillinger både i København og udlandet fyldt i 2014.

4.2. Aktiviteter i 2014

I 2014 brugte museet **23.069** konserveringstimer på museets faste samlinger og udstillinger mod 21.923 i 2013, på danefækonservering **3.218** timer mod 3.005 timer i 2013 og til særudstillinger **6.928** timer mod 5.259 i 2013. B&N har anvendt **2.334** timer på kirkekonsulenttjeneste i 2014.

Musikmuseet åbnede helt ny permanent udstilling i Radiohuset på Rosenørns Allé i september 2014. B&N brugte i løbet af året **8.036** timer på konservering og montering til projektet.

4.3. Præventiv konservering

4.3.1. Skadedyrsbekæmpelse

I 2014 anvendte Bevaring & Naturvidenskab **217** timer til generel skadedyrsbekæmpelse, omfattende rundering i udstillinger, magasiner og kontorarealer samt registrering i Nationalmuseets skadedyrsdatabase, tillige med generel rådgivning i forbindelse med skadedyrsangreb.

I museets samlinger var der i 2014 ingen alvorlige skadedyrsangreb, men visse steder på museet er der dog stadig forhøjet risiko for skadedyr, hvilket kræver, at der holdes øje med problemet.

4.3.2. Overordnet klimaarbejde

Bevaring & Naturvidenskab forsker i klimarelaterede emner, herunder: Indeklima i museer (temperatur, luftfugtighed, lys), bygningsfysik (fugt, salt, konstruktioners stabilitet) og valg af gode materialer til magasin- og udstillingsbrug. Resultaterne af denne forskning anvendes i det daglige klimaarbejde. Arbejdsopgaverne i magasinerne udføres fortsat i overensstemmelse med "Klimakontrolstrategi for Nationalmuseets magasiner 2011-13" som blev vedtaget af direktionen i begyndelsen af 2011. En revideret handleplan for klimakontrol for de kommende år er under udarbejdelse.

4.3.3. Klimatilsyn og rådgivning i museets samlinger og udstillinger

Bevaring & Naturvidenskabs enhed Miljøarkæologi & Materialeforskning har udført tilsyn med klima i museets samlinger og magasiner og rådgivet museets øvrige afdelinger og enheder. I årets løb er der særligt arbejdet med klimatisering og indretning af de nye magasiner i Værløse, den nye udstilling til Frihedsmuseet og Musikmuseet. Der er ligeledes arbejdet med optimering af klimaet i museets udstillinger i Liselund, Kommandørgården Rømø, Jelling, Trelleborg, Frøslev og Frilandsmuseet.

5. Magasinering

5.1 Status

Pr. 1. januar 2014 udgjorde museets magasinmasse ca. 22.000 m². Med indfusioneringen af Statens Forsvarshistoriske Museums samling pr. 1. januar 2014 fik museet øget magasinmassen med ca. 14.000 m², hvor der ikke monitoreres klima. Kvaliteten af de tilkomne magasiner kan således ikke dokumenteres. De ekstra kvadratmeter er alle i brug.

Langt de fleste af museets nuværende magasiner er efter løbende opmåling i 2013 og 2014 opgjort i både kvadratmeter (m²) og volumen (m³), og forsynet med de tilgængelige data om den enkelte lokalitets klimatiske forhold.

Behovet for et nyt hovedmagasin er uforandret og stærkt presserende.

Der udføres løbende klimamåling i 95 magasinrum, der tilsammen udgør ca. 20.000 m² af museets samlede magasinmasse eller omkring 90 %. Disse data udmønter sig i et samlet overblik på kvaliteten i procent af den samlede arealmasse.

Der måles temperatur og relativ luftfugtighed i magasinerne. Ud fra de målte værdier beregnes magasinkvalitet ud fra tre forskellige parametre: TWPI (tidsvægtet bevaringsindeks), risiko for klimabetingede fysiske skader og risiko for vækst af mug/skimmelsvamp. Et magasin kan være godt på nogle af de udvalgte parametre og skidt på andre.

Målepunkt	God	OK	Risiko
TWPI (Tidsvægtet bevaringsindeks)	15 %	47 %	38 %
Risiko for fysiske skader	65%	30%	5%
Risiko for mug/skimmelsvamp	98%	----	2 %

TWPI er et bevaringsindeks, som angiver, hvor hurtigt eller langsomt genstande nedbrydes over tid i en given magasinlokalitet, afhængigt af forholdene.

5.2. Magasinudbygningsplan for Nationalmuseet

I 2003 udkom "Udredning om bevaring af kulturarven" hvor det blev opgjort, at der var et stort behov for at forbedre opbevaringskvaliteten af eksisterende magasiner, samt at opføre et nyt og omfattende hovedmagasin for at rumme museets nuværende samlinger og sikre plads til tilvækst. I 2011 vedtog museet en klimakontrolstrategi, som sigtede mod at museets genstande opbevares under forhold, der sikrer både en høj bevaringskvalitet og et lavt energiforbrug.

På den baggrund ønsker Nationalmuseet at opføre et nyt hovedmagasin og på lidt længere sigt at forbedre opbevaringskvaliteten af en række eksisterende magasiner.

I samarbejde med Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme (SLKE) har Nationalmuseet i foråret 2013 bidraget til kravspecifikation samt udarbejdelse af dispositionsforslag og budgetmodel for Fællesmagasinet sammen med Det Kongelige Bibliotek, Statens Naturhistoriske Museum og Medicinsk Museion. Dette arbejde er i løbet af 2014 indgået i en udredningsfase via SLKE omkring byggesagens organisatoriske tilrettelæggelse som ved årets udgang ikke var afsluttet.

5.3 Særlige aktiviteter i 2014

Som et led i Nationalmuseets planer om at konsolidere og forbedre eksisterende magasinforhold og gennemgå væsentlige dele af samlingerne inden endelig overflytning til de kommende nye magasinfaciliteter, er der i løbet af året gennemført en række flytte- og revisionsprojekter, og B&N har brugt 1.012,1 timer på projekterne i 2014.

Ultimo 2014 blev 4.400 m² magasinplads i to hangarer på den nedlagte flyvestation Værløse løbende taget i brug, primært til Tøjhusmuseets samling. Dette skete i forbindelse med afviklingen af en række tidligere magasiner på forskellige lokaliteter i Jylland. Det ene magasin skal i samarbejde med Furesø Kommune udvikles til et åbent magasin med mulighed for publikumsbesøg.

Nationalmuseets bygning ved Mølleåen, Stampen, blev fraflyttet, og ca. 380 genstande fra lokaliteten reviderede, fotograferede og pakkede. En del af de gennemgåede genstandsnumre forventes indstillet til deaccession.

6. Udlån

Ved udlån forstås udlevering af én eller flere museumsgenstande til særudstillinger for en begrænset periode op til 12 måneder. Langtidsudlån dækker over udlevering af én eller flere museumsgenstande til en anden institution for en længere periode, sædvanligvis op til 5 år ad gangen. Langtidsudlånene sker oftest til danske, statsanerkendte museer. Fra 2002 og frem begyndte Nationalmuseets Udlånssekretariat, kaldet Lånegruppen centralt at håndtere alle udlånskontrakter af både kort eller lang varighed. Der findes dog ældre depot- og placeringsaftaler for eksempelvis humant og zoologisk materiale, der ikke er omfattet af udlånsadministrationen.

Mængden af udlån svinger fra år til år, da udlån oftest iværksættes på baggrund af henvendelser fra andre museer eller institutioner, og deres aktuelle udstillingsprojekter og udstillingsplaner. Der er stor forskel på antallet af genstande i de enkelte udlånsager. Derfor svinger antallet af arbejdstimer anvendt på udlån også fra år til år. Udlånssekretariatet har fastlagt en sagsbehandlingstid på ½ år fra opstart af et udlån til levering.

6.1. Status og aktiviteter i 2014

I alt anvendte B&N 4.567 timer på virksomhed relateret til lån. Tallet dækker over administration, fotografering og konservering, pakning og transport/kurertjeneste.

I 2014 blev proceduren for indlån til Nationalmuseets særudstillinger centraliseret og opgaven placeret hos Lånegruppen. I løbet af 2014 er der udviklet procedurer og fælles journaliseringspraksis for opgaven.

I november 2014 afholdt F&F-Sekretariatet og Lånegruppen et fælles, tværgående seminar på Nationalmuseet med ca. 25 deltagere om forsikringer og værdiansættelse af museumsgenstande ved udlån. En fælles guide blev udarbejdet og ligger tilgængelig på museets intranet.

Udlån, danske og udenlandske lånere

Udlån/antal sager	2011	2012	2013	2014
Indenlandske lånere	46	21	45	55
Udenlandske lånere	34	13	47	44
I alt	80	34	92	99
Forbrugte timer i alt	-----	-----	4.523	4.567

6.2 Nationalmuseets uddeponeringsprojekt

Projektet, igangsat i 2012, tager sigte på at kontrollere og kontraktbelægge museets ældre langtidsudlån, altså genstande placeret på eller udlånt på ubestemt tid i andre institutioner før 2002. Da der er langtidsudlån helt tilbage fra 1800-tallet, har projektet krævet en samlet indsats for udredning og afklaring i de enkelte samlinger på museet. Der er afsat ca. 1/3 årsværk centralt i F&F-Sekretariatet til opgaven.

Hvert udlånssted har sit eget sagsnummer, og hver enkelt sag indeholder som oftest genstande fra forskellige samlinger på Nationalmuseet. Genstandsantallet for det enkelte sted svinger fra én genstand op til 2.500 genstande. Under kontrollen konstateres tilstedevær, bevaringstilstand- og forhold, og der tages, hvis muligt, et identifikationsfoto af genstandene. Efterfølgende udarbejdes en lånekontrakt mellem Nationalmuseet og udlånsstedet, som skal fornyes hvert 5. år. Projektet arbejder sig geografisk frem, en region af gangen.

I 2014 blev der udført seks kontrolbesøg i region Hovedstaden, som er den region, projektet har startet med. De andre regioner tages en for en i et flerårigt forløb. Ved udgangen af 2013 var 16 sager helt udskrevet af projektet. Dette skyldes primært enten, at de uddeponerede genstande blev sendt retur til Nationalmuseet, eller at genstandene blev deaccessionerede.

I 2014 blev alle ældre langtidsudlån i Danmarks regioner kvalificerede i forhold faglige oplysninger fra samlingerne på Nationalmuseet. Et omfattende udrednings- og registreringsarbejde gør det muligt i 2015 at sende breve til udlånssteder i hele Danmark. I 2014 indtastedes til udredningsformål flere hundrede uddeponeringer fra Tøjhusmuseets og Orlogsmuseets samlinger, og dette arbejde pågår i 2015.

Uddeponeringsprojektet, status 2013

Region	Antal sagssteder	Kontrollerede, sendt til kontrakt	I behandling	Udgåede	Til kvalificering
Hovedstaden	46	6	6	16	18
Tyskland	1	1			
I alt 2013	47	7	6	16	18

Uddeponeringsprojektet, status 2014

Region	Antal sagssteder	Kontrollerede, sendt til kontrakt	I behandling	Udgåede	Til kvalificering
Hovedstaden	19	6	19	0	Indtastninger fra Tøjhusmuseet skal færdiggøres

5 af de 6 kontrollerede steder er sat i bero med hensyn til kontrakt, fordi kravene til sikkerhedsniveauet i de danske kirker skal afklares, inden nye kontrakter indgås. 18 af de 19 sager i behandling afventer indtastning i Genreg Tøjhus inden videre forløb. 1 af de 19 er en endnu uafsluttet sag, som har omfattet en fuld hjemtagelse pga. utilstrækkelig sikkerhed og klimastyring på udlånsstedet.

7. Samlingsrevision og egenrevision

Den eksterne samlingsrevision er en ekstra kontrollerende foranstaltning i forhold til enhedernes årlige, løbende egenkontrol af samlingerne. Samlingsrevisionsudvalget består af Lise Ræder Knudsen, Center for Bevaring af Kulturarven i Vejle, udpeget af organisationen Danske Museer, administrationschef, vicedirektør Jes Gjørup og bevaringschef, vicedirektør Jesper Stub Johnsen, formand. Udvalget sekretærbetjenes af F&F-Sekretariatet.

Udvalget er pålagt at sikre, at der gennemføres et antal revisioner hvert år, således at museets samlinger alle er reviderede hvert 3. år.

Nationalmuseets egenrevision skal sikre en kvalificeret egenkontrol på Nationalmuseet i forhold til praktiske arbejdsgange og tilknyttede systemer på samlingsområdet. Hver samlingshavende enhed gennemgår minimum 60 udvalgte genstandsnumre i en pladskonstaterende samlingsrevision hvert år.

Regelsæt og procedurer, reviderede i 2014, ligger i Museets Samlingsmanual.

7.1 Status og aktiviteter i 2014

Der har i 2014 være ekstern samlingsrevision på Tøjhusmuseet/Orlogsmuseet og på Musikmuseet. Rapporter og bilag er journaliserede under nr. 2014-009586.

Der var ingen bemærkninger fra revisorerne til Musikmuseet og revisionen forløb tilfredsstillende.

På Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet var der en del anmærkninger fra revisorerne side. Anmærkningerne udmøntede sig i et krav om udarbejdelsen af en større, samlet projektplan for samlingsarbejdet 2015-2020 på Tøjhusmuseet, som sigter på at rette op på de nuværende mangler. Planen er udarbejdet og sendt til høring i Nationalmuseets direktion ultimo 2014. Arbejdet forventes udført inden for de eksisterende budgetter, da der ikke er ekstra ressourcer til opgaven.

Syv samlinger har i 2014 gennemført egenrevision og tastet resultaterne i museets pladsbase. Egenrevisionerne er udført tilfredsstillende.

Der er 2014 ikke foretaget egenkontrol på Frihedsmuseet, Musikmuseet og Tøjhusmuseet.

Frihedsmuseets genstande er på grund af brand i 2013 alle nedpakkede og sendt til lukket magasinering og er pt. ikke tilgængelige for egenrevision.

MusikMuseet har gennemgået en større ompakning i forbindelse med flytning og komplet nyopstilling af museets udstilling i 2014, hvorfor der for en stor del af samlingens vedkommende er udført dækkende placeringskontrol og udarbejdet digitale placeringslister.

På Tøjhusmuseet trådte ekstern samlingsrevision og udarbejdelse af projektplan i stedet for den årlige egenkontrol.

Egenrevision	Oldtid	Middelalder	Nyere Tid	Etnografisk samling	Antiksamling	Møntsamling	Frilandsmuseet
Gennemgåede genstandsnumre	92	85	146	65	67	63	91
TS-status (Til Stede)	92	85	146	65	67	63	91
ITS-status (Ikke Til Stede)	0	0	0	0	0	0	0

8. Sikring imod brand, tyveri og hærværk

I Drifts og Administration udføres sikringsmæssige opgaver, som har forbindelse med hovedformålene bevaring, bygningsteknik, drift og formidling. Det samlede sikringsarbejde er organiseret i sikringsenheden.

Sikring havde i 2014 følgende opgaver:

- Fysisk overvågning af museet
- Adgangskontrol
- Elektronisk overvågning af museet.
- Drift og vedligeholdelse af museets låse- og dørsystem samt tilsyn med brandadskillelser.
- Drift og vedligeholdelse af museets AIA, ABA, Itv- og radioanlæg.

9. Udskillelse af genstande fra Nationalmuseets samlinger

Udskillelse (deaccession) af genstande fra Nationalmuseets samlinger er et museumsfagligt redskab, som anvendes, når den enkelte samling finder det nødvendigt i forhold til eksempelvis udredning af ældre uddeponeringer, vurdering af samlingernes formål og sammensætning, større flytteprojekter/samlingsrevisioner og samarbejdsprojekter med andre museer.

Nationalmuseet udskiller genstande fra samlingen efter gældende regler i dialog med Kulturstyrelsen og efter tilladelse fra Kulturministeriet. Nationalmuseets samlingsmanual rummer procedurer for alle former for udskillelse, eksempelvis repatriering, overdragelse til andre danske museer og kassation.

9.1. Status og aktiviteter i 2014

I 2014 opnåede Nationalmuseet tilladelse til udskillelse i to sager.

Enhed	Sag	Journalnummer
Landbokultur og Søfart	Udskillelse af 855 genstande i forbindelse med flytningen af Andelsmagasinet	2013-003873
Landbokultur og Søfart	Udskillelse af vindovn til permanent udstilling på Kastellet, København	2014-014578

Udskillelsen af genstande ifølge med flytningen af Andelsmagasinet fordeler sig således:

Museum	Antal
Kasseret	160
Frilandsmuseet, formidling	662
Helsingør Kommunes Museer	13
Industrimuseet Frederiksværk	2
Slesvigske Vognsamling	4
Museum Nordsjælland	7
Sydvestjyske Museer	2
Sagnlandet Lejre	5
I alt	855

10. Danefæarbejdet ved Nationalmuseet

Bestemmelse og udbetaling af godtgørelse til findere er en national myndighedsopgave, pålagt Nationalmuseet. I Nationalmuseets danefæsekretariatet oprettes sager, fundantal registreres, danefæbreve udarbejdes og en evt. danefægødtgørelse udbetales. Ligeledes sorteres fundene, så samlingerne får tilsendt fund til bedømmelse umiddelbart efter indkomst. Alle danefæsager behandles så vidt muligt ensartet, og lokalmuseer og findere har én kontaktindgang til Nationalmuseet.

Medio 2013 blev kørselsordningen, den såkaldte "Danefækaravane", til transport af danefæ til uddeponering og returnering af ikke-danefæ til de lokale museer, igangsat. Danefæsekretariatet var i 2014 normeret til to årsværk, fordelt på tre administrative medarbejdere suppleret med nogle timers månedligt arkæologisk bistand til sortering af fundene.

Efterslæbet fra tidligere år er stort. Mængden af indkomne fund er i de seneste år steget markant, og som følge deraf har Nationalmuseet efterslæb på vurderingen af fund og udsendelse af danefæbreve til finderne. F&F-Sekretariatet har i 2014 sammen med samlingerne udviklet et statistikformat, som løbende opgør både efterslæbspukler og behandlede sager i danefæarbejdet. Statistikken giver bedre overblik, og skal bruges til den interne prioritering af danefæarbejdet på tværs af Nationalmuseets samlinger og afdelinger.

10.1 Aktiviteter i 2014

I 2014 blev der indleveret **7.176** enkeltgenstande til danefævurdering i sekretariatet.

I alt er 5.312 genstandsnumre indført i museets genstandsbaser og protokoller som danefæ i 2014. Registreringen omfatter for størstepartens vedkommende genstande, der er indkomne som danefæ før 2014, og typisk afventer genstande indkommet i 2014 registrering til kommende år. Den samlede sagsbehandling for fund er glidende og pågår over mere end et kalenderår. Ultimo 2014 var sagsbehandlingstiden for danefæ **ca. 2 år** fra indlevering til brevudsendelse til finderne.

Sagsbehandling af danefæ i 2014

Samling	Antal genstande indkommet til vurdering	Antal sager indkommet til vurdering	Konserverede genstande	Arbejdstimer 2013	Arbejdstimer 2014
DMR				384	564
DO				1.072	1.415
KMMS				1.887	1.888
Sekretariatet	7.176	1.034		2.707	2.400
Konserveringen			1.280	3.005	3.217
I alt	7.176	1.034	1.280	9.055	9.448

Registrering af danefæ

Genstande indført i museets baser/protokoller som danefæ et givent år. Tallet er stigende, og dækker over både en voksende fundmængde og en intensiveret registreringsindsats i enhederne.

Samling	Antal danefæ 2012	Antal danefæ 2013	Antal danefæ 2014
Middelalderen	310	286	692
Oldtiden	316	579	803
KMMS	2.786	3.502	3.817
I alt	3.412	4.367	5.312

Udbetaling af danefægødtgørelse

Tallet viser det udbetalte beløb pr. år. Tallet har ligget nogenlunde jævnt omkring en million de sidste 5 år, men tog et stort hop i 2014, dels på grund af flere behandlede fund, og på grund af enkelte store og meget kostbare fund.

2012	2013	2014
Kr. 856.600	Kr. 1.184.373	Kr. 3.044.100

Efterslæb i Danefæsagsbehandlingen

Sager, der endnu ikke er registreret i museets journalsystem Captia, og derfor ikke fordelt til inspektørvurdering. Den stigende mængde skyldes primært et støt stigende antal fundindleveringer.

Sekretariatet	Antal genstande	Antal sager (anmeldelser)
Ultimo 2014	7.201	1.034
2013	4.333	643

2012	3.061	379
------	-------	-----

Efterslæb for udsendelse af danefæbreve og udbetaling af danefægødtgørelse.

Tallet gælder færdigvurderede sager, der afventer brevudsendelse og anvisning.
Opgøres pr. 31/12 2014 kun på sagsniveau.

Sekretariatet	Antal genstande	Antal sager
Ultimo 2014	-	793
2013	1.437	293
2012	501	145

Efterslæb på vurdering af danefæ i samlingerne og efterslæb på konserveringen af danefæ.

	Antal sager			
	KMMS	Middelalder	Oldtid	Konserveringen
Ultimo 2014	462	357	359	680

Den nye statistik opgør for første gang efterslæbet samlet, og derfor er der kun tal fra 2014. Der vil altid være et antal sager, som er midt i behandling et sted på museet. Målsætningen er naturligvis at få dette sagsantal længere ned, og dermed forkorte sagsbehandlingstiden fra de nuværende ca. 2 år til et kortere forløb.